ԺԲ. ՏԱՐԻ 3304 (Ն. Տ.) 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1895 — 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1895 — 12 ՃԷՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 1313 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՈՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

دردلیه غلطه ده آره‌وك غزته‌سی ادارهسی

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամեկան արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Մեկ թերթի գինը [illegible] տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Դիւրաւոր [illegible] տարի ծախքը միօրինակ	Ղրուշ 50

Ամսագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԱՆԿԻՒՆՆԵՐ

Ռ-Խոս-ին ուղեւորական տպաւորութիւններու շարքը, զորյաղորդաբար հրատարակեցինք, մասնաւոր շահեկանութիւն մը ունէր ոչ միայն իրենց համով ու ինքնատիպ գրուածքներու, նկարագրական ու հնախօսական, այլ մանաւանդ այն տեղեկութիւններուն համար որոնց կը հաղորդէր վանքերու անկիւնը, փոշիներու տակ լքուած, ուշնցած կամ միաբաններու կողմէ գողցուած ձեռագիրներու վրայ։ Եթէ մնացած են մաս մը ձեռագիրներ հեղեղէն ու կրակէն, գողութենէն, պարտական ենք այն ջերմեռանդ, եւ խախտագէտ, գեղարուեստասէր նախնիքներուն որոնց մեծ մասը ազգի, անգէտ, անհնազանդ համարուած գեղջուկներ էին։ Այս տողերը կը գրէր մեր աշխատակիցը, Մակարայեցւոյ երբեմնի հոյակապ մենաստանը այցելելուն առթիւ, ուր փոս ու մութ սենեակ մը առաջնորդուեր է վանահայր—փոխանորդին կողմէ, խոշոր մնատուկի մը առջեւ։ Իր նպատակն էր յիշատակարաններն հաւաքել, ու յիշատակարանները պատռուած էին։ Հազիւ գտեր է 25—26 կտոր ձեռագիր, որոնց մէկ մասին թերթերը «լուսաժուռտները թղթուելու գործածուած»։

Այս սիրտ շարժող նկարագրութիւնը եթէ անցողակի կերպով տխուր տպաւորութիւն մը կը թողու ընթերցողին վրայ, մայրան տպաւորութիւն մը գործելու է առաջնորդներուն, տեղապահներուն եւ վանահայրերուն վրայ որոնց յանձնուած է այդ թանկագին ուսանդներուն պահպանութիւնը։

Դատարական վանքերու մատակարարութեան յոռի վիճակին, անմշակ թողուած հողերուն, քայքայուելու վրայ եղող շէնքերուն, միաբաններու անփութութեան վրայ երկար ուսումնասիրութիւններ հրատարակուած են մեր մէջ, ամէն ժամանակ, թէ պարբերական հանդէսներու և թէ օրաթերթերու միջոցաւ։ Ձեռագիրներու, յիշատակարաններու պահպանութեան հարցը որ կը քննուի հիմակ, ոչ նուազ կարեւորութեան արժանի է։ մենաստանները կը մնան դէջ ադէկ, շէնքերը կրնան նորոգուիլ, հողերը կրնան մշակուիլ, ու անփոյթ միաբաններուն կրնան յաջողիլ գործն եւ հոգածու վարդապետներ։ բայց պատռուած, գողցուած, անհետացած ձեռագիրներուն տեղը կրնա՞ գալ։ Եթէ 20—30 տարիներ առաջ մեծ թիւ կազմող այդ գրական աւանդներ շարունակեն «խոնաւ տեղեր միայն բաժին ունենալ, մկանց և փտութեանց կեր լինիլը, նոյնքան ժամանակ ետքն ալ անոնց հետքն իսկ չի պիտի մնայ։ Եւ այս Մակարայեցւոյ մենաստանին միայն յատուկ չէ։ ո՛վ որ վանք մը այցելած է, բանասէրի հետաքրքրութեամբ ու տոհմային յիշատակարաններ պրպտելու, միշտ նոյն տեսարանին հանդիպած է։

Տիարպէքիրի առաջնորդական տեղապահն, որ Երուսաղէմի միաբաններէն է և հետեւաբար վանական վարչութեան բովէն անցած եկեղեցական մը, արտադրութիւն ունենալու է բան մը խորհելու՝ իր թեմին մէջ գտնուած վանքերու ձեռագիրներուն պահպանումը հմար։ գիտենք որ առաջնորդական տեղապահութիւնն՝ ինքնին ծանրաբեռն պաշտօն՝ շատ ժամանակ չի թողուր վանքերուն վրայ մտածելու հրամայելու։ բայց Տ. Եղեկիել վարդապետ, որուն պաշտօնավարութիւնն առաջին օրէն համակրանքով ողջունուեցաւ վիճակայիններէն, իր մտ հրաւիրելով իւրաքանչիւր մենաստանի մէջ տեղաւորուած փոխ-վանահայրը կամ միաբան տերտէրը, քիչ մը յորդորելով զանոնք ու քիչ մը կարծիքներու փոխանակութիւն ունենալով, միշտ պիտի կրնայ արդիւնք մը ձեռք բերել։ Թողուել փոշիներն արգելափակ ձեռագիրներուն, յաւելուածներու մէջ ամբողջացնել պատռտուած յիշատակարանները, մաքուր սենեկի մը մէջ պահպանել զանոնք և տուփերի մը մէջ արձանագրել անոնց թիւն ու տեսակն։ ասոնք դժուարին աշխատութիւններ չեն, և միաբան մը, որքան ալ անտարբեր ըլլայ մատենագրական նշխարներու մասին, ու որքան ալ ուշադիր՝ իւր նիւթականին միայն, չի կրնար մերժել այսքան թեթեւ առաջարկութիւն մը։

Անգամ մը որ օրինակը տրուի, իր հետեւողները կ'ունենայ առաջնորդական ուրիշ վիճակներու և վանքերու մէջ։ Երանի թէ Ռ-Խոս-ին սրտայոյզ նկարագրութիւններն իրենց անմիջական ազդեցութիւնն ու արդիւնքն ունենային, Մակարայեցւոյ մենաստանէն սկսելու համար ձեռագիրներու պահպանման հոգածութիւնը։

Այդ ուղեւորական Ցիշատակներուն մէջ ոչ նուազ ուշադրութեան արժանի մաս մը կար զոր վերապահեցինք այս յօդուածին։—«Լեէէն հինգ ժամ դէպ արեւելեան հիւսիս, կայ հայաբնակ գաւառակ մը, Երիզու կամ Երիցանց (Բիզ), որ կը բաղկանայ եօթը գիւղակներէ և կը գտնուի կենտի լեռնաշղթային մէջ, նոյն միութեարքութեան ներքեւ։ Գրեթէ եօթը գիւղերն ալ ունին հին հոյակապ եկեղեցիներ և ժողովուրդ մը որ զուրկ է տերտէրէ, դպրոցէ. ո՛չ գրող, ո՛չ կարդացող։ իրենք կը թաղեն իրենց մեռելներն. օտարազգիք կը կատարեն պակները. աղաք տարիներով առանց մկրտութեան կը մնան, անմաս, անհաղորդ, զուրկ մայրենի եկեղեցւոյ շնորհներէն, և այսպէս՝ օր աւուր կ'օտարանան, ո՛չ մէկ եկեղեցական կը տեսնէ զիրենք, կը հոգայ զիրենք։ Տերտէր մը կայ, շահասէր ու անճարակ, որ միայն կ'երթայ տարին հեղ մը պտղները ժողվելու, ո՛չ ժամ ըսել, ո՛չ սիրել։ Իրեն ինչ փոյթն է որ բազմաթիւ հայեր կարօտ կը մնան Քրիստոսի հաղորդութեան, հայերէն Հայր Մերին, կարօտ եկեղեցւոյ խաչ ու պատկին. Լեէ կը նստի, Բիզէյցւոյ պաղիով կ'ապրի այդ անմիտ, անպարտաճանաչ քահանան։

Եթէ առաջնութիւնը այս տողերուն տուած ըլլայինք, ապահովապէս պիտի մոռցունէին անոնք ձեռագիրներու պահպանման խնդիրը։ Եօթը գիւղակներու բնակիչներ որոնք եկեղեցի ունին՝ բայց ոչ եկեղեցական, որոնք ծամու աղօթքի կարօտը կը քաշեն և տարին անգամ մը միայն կը տեսնեն քահանայի երես, և ան ալ կուգայ իր պտղին հաւաքելու։

Այդ մոռցուած անկիւնը յիշեցուցիչ, այդ հոգեւոր պէտքերուն գոհացում տալու պիտի գրեն արդեօք այս տողերս։ Ռամիկ ու շահասէր տերտէրէն բարիք յուսալ կարելի չէ այլ և։ ինքը ո՛չ իսկ միաբէն պիտի անցունէ թէ իրմով զբաղողներ կան. ու գեղջուկներն ալ իրեն պէս։

Հոգածութիւնն որ ցոյց տրուի առնոց՝ Տիարպէքիրի առաջնորդարանին կողմէ, այցելու հովիւ մը ղրկուելով, նոյնքան բարերար պիտի ըլլայ վերջինիներուն համար որքան ապշեցուցիչ՝ առաջնին համար։ Թո՛ղ ինքը լեէ նստելու և դրամի համար միայն Բիզէյցիներուն դիմելու շարունակէ. բայց անդին՝ օտար պսակով ու առանց մրկրութեան չի մնան այդ բարի հայ գեղջուկները։

Տ.

ՊԱՐԶԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Լաւ չեմ յիշեր թէ քանի՛ տարի առաջ էր որ հաստատուեցաւ Պարզասիրաց անուն ընկերութիւն մը որ կը բաղկանար իգական սեռէն։

Սա նպատակ ունէր ցուցամոլութենէ հրաժարեցնել տկար սեռը, որ գեղի և չուայլ կեանքի մը հոսանքին տալով զինքը, ընտանեկան բոյնը կը քայքայէր, անուանական խաղաղ յարկը կը խռովէր։ հոն, ուր ըստ Առաքելական պատուիրանաց, կանայք հնազանդութիւն ցոյց կուտային իրենց ամուսնոյն և այսու հաւատարիմ կը մնային իրենց ամուսնական սուրբ ուխտին՝ արհամարհանք կը յանէր ամէն բանի որ բարի էր։

Ցաւալի է ըսել թէ ո՛վ որ առաքելական պատուիրանէն չէր շեղեր և չէր հեռուեր նորաստիրութեան, այս ապականիչ ու կործանարար ընթացքին, ծաղու ու ծիծաղի կենթարկուէր։

Ահա այս ամէնքը բառնալու և բարոյական, կրօնական, ամուսնական, ընտանեկան խանդակաթ կենսակցութեան բարերար պայմանը, պարզասիրութիւնը վերահաստատելու կազմուեցաւ Պարզասիրաց Ընկերութիւնը։

Բայց դժբաղդաբար յարատեւութիւն չունեցաւ այն, հազիւ քանի մը անգամ իւր անունը կարդացինք լրագրաց մէջ, ինչպէս սկսաւ իւր նպատակին ծառայելու, ինչ եղան իւր գործառնութիւնները, չենք գիտեր։ միայն սա տեսդ է որ իւր հաստատութենէն վերջը ցանցառ թուով օրիորդներ ու կիներ իրենց էյգիլեան զբաղմարկները, պոռոտ, նախչուն ու մեծամամ չրջազգեստները մէկդի նետեցին, իրենց կուրծքին վրայ շողացող ադամանդաղարդ ոսկեղէն քօղը պահեցին, և ժողովրդին երեւցան, ամէնէն հարուստ ընտանիքներն իսկ, պարզ ու անսեթեւեթ, որոց ի տես մեծ խնդութիւն կդգար ամէն ոք։ բայց պենսարութեան գծրեղ ընդդիմութեան առջեւ կասեցաւ ընկերութիւնը, և պերճանքը հսկայաքայլ յառաջացաւ՝ չորս դին սփռելով նախանձ և ատելութիւն, աղքատութիւն և որ ի կարգին։

Իրաւ է թէ մերթ ընդ մերթ պարագայից բերմամբ քարոզիչը եկեղեցւոյ բեմէն, խմբագիրը հրապարակին վրայ նորասիրութեան աղէտները կը պարզէին, այլ ի զո՞ւր։ Ինչ գրկանքներ, ծնողական պարտաւորութեան ինչ զանցառութիւններ ընտանեկան խաղաղ յարկին մէջ, ուր սպրդած էր պերճանք ըսուած թունաւոր օձը։

Հարուստը իրեն համար գժուարութիւն չունի իւր շաղը ու գարդը ի՛ գործ դնելու։ բայց աղքա՞տը։ նա պարտաւոր է վակոլիլ մեալ իւր տան մէջ, ոչ այցելել հիւանդ ազգականին ու բարեկամին, ոչ երթալ եկեղեցի իւր ազօթքը մատուցանելու առ Աստուած, և մինչեւ իսկ վայելուչ հագուստ չունենալուն զրկել զինքը Ս. Հաղորդութենէն, թէեւ ակամայ։

Հարուստը պարտէր մոռանալ թէ այն շռայլութեամբ զոր կ'ընէր հագուստին ու կապուստին համար, կրնար աղքատ մը հագուեցնել, անօթի ընտանիք մը կշտացնել, հիւանդ այրի մը մխիթարել, որբ մը պաշտպանել և այսու հոգին գեղազարդել անմաչ գնումով մը անոնց օրհնութիւններուն տակ և Աստուծոյ հաճոյ լինել։ Փարիսեցիութիւն չէ՞ ներքին մարդը աղտեղութեան մէջ թաթխել, և արտաքին մարդը սին և ումպէտ յարդարանօք զարդարել։

Երբ հարուստը առէ պերճանքը, մեծագոյն բարեգործութիւնը կընէ էանաֆ ու աղքատ պատկարդին, զի որքա՞ւ իրեն հետեւելով՝ չեն հետամտիր գլխարկ և ձոր պէտք ունենալու։

Ի մասոյ գիտեմ մեծահարուստ ընտանիքներ, որ պատմս չրջազգեստ մը հագած, մինչեւ իսկ հարսանեկան հանդէսներու կերթան։ հարուստներ, որոց համար անկարելի չէր իրենց անձը զարդարելու, ոսկի ապարանջաններով, մատանիներով զարդարել, բայց ա՜խ, անոնք կարհամարհեն ամէն սին ու նանրասէր տենչ։

Այսպիսիք են ահա որ պահած են իրենց դիւրակեցութիւնը, ընտանեկան անուշ երջանկութիւնը, բարոյական կեանքի անեղծութիւնը, բարեպաշտութեան ոգին։

Ասոյգ է թէ ամէն մոլութիւն ալ նոր բամբասութիւն չէ, կրնանք իսկ ըսել թէ նոր անցնելէ ոմանք տեղծուած են մարդուն հետ։

Պճնամոլութիւնն արգիլելու համար էր որ Պետրոս Առաքեալ կոթողական առաջին Թղթոյն Գ. Գլխին 1—4 համարներուն մէջ կը գրէր կանանց համար. «Այնպէս և կանայք հնազանդ լինել արանց իւրեանց... գիտել երկիւղիւ...։ պարկեշտ գնացու Որոց լինիցի ոչ արտաքուստ հիւսիւք և ոսկեհուռ ծամակալքք կամ պաճուճեալ զգեստուք զարդ. այլ ծածուկ սրտին մարդն անեղծութեամբ, նկրութեամբ և հանդարտութեամբ հոգւոյն։»

Երբ սուրի ուշով քննենք պիտի տեսնենք թէ առաւելապէս պերճանքն է որ անհնազանդութեան մէջ կը գահավիժէ կիները դէպ իրենց ամուսինը։ Ապացոյցները վերացական չեն։ Միշտ կը տեսնենք զանոնք մեր աչքին առջեւ, մեր շուրջը։

Մտնենք հարուստի մը տունն. ամուսինը անտեսապէտ մ'է, չուզեր սին ծախքերու դուռ բանալ. իսկ կինն ընդհակառակը միայն իւր շիքութեանը կը խորհի, կը չանայ գերազանցել բոլոր նորասէր կիներն. երբ դուրս ելնէ, կը փափաքի որ տունին իրմով ցրտին իր գլխարկին փետուրին, թռչնոյն կամ տերեւին նային ակնապիշ, իրենց քերին չուբերը վայելով խօսին շլջազգեստին վայելչութեան, նորասիրութեան, կերպասին աղնուութեան ու թանկութեան վրայ։

ՍԱՄՈՒԷԼ ԵՐԻՑ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՒԱՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ Ի ԼՕՆԴՈՆ.

Աւանդ բանաւոր պատճառի երեք յարպաղում (մէկ շաբթուան մէջ) համարէք է մէկ բացակայութեան։ Դպրոցական Խուահամարի (recensement) առեն, որ տարին երկու անգամ տեղի կ'ունենայ, երբ տեսնուի թէ ծնողք մը իր զաւակը դպրոցն հանած է առանց ազգարարութեան, այդ ծնողքը 3 ֆրանք տուգանք կը վճարէ։ դպրոցական յանձնախումբը այդ տղան դարձեալ դպրոց մտցնելու իրաւունք ունի։ — Դպրոցական յանձնախումբը իր ներկայութեան կը կոչէ ծնողքն կամ պաշտպաններն այն տղոց՝ որոնք ծոյլ են կամ յոռի վարք ունին։ Հրաւէրին չի պատասխանող ծնողք կամ պաշտպանք Ա. անդամուան համար 3 և Բ. անդամուն համար 6 ֆր. տուգանք կը վճարեն։ (*) Կը տեսնէ՞ք հայ ծնողք, որքա՛ն խստապահանջ են ուրիշ տեսակ աշակերտաց ծնողաց նկատմամբ։ Ինչդեմ մի՛ նեղանաք երբ չատ աւելի մեզմ կանոններ ու պարտականութիւններ կը պահանջուին ձեզմէ, ձեր ու ձեր զաւակաց օգտին համար։

Գալով պատիժներու, նախակրթարանի յատուկ օրինագիրքն ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ որ տրուած պատիժները չափուած ըլլան տղուն տարիքին, բնութեան և զործածած յանցանքին վրայ. զայրոյթի արգիլեալ չըլլան անոնք, որպէս զի անգամ մը որ սահմանուին, վարժապետը կամ ի հարկին դպրոցական վարչութիւնը կարենան անոնց կէտ առ կէտ գործադրութիւնը պահանջել ծնողներէն։ Դատարակներրը զգուշանալու են նոյնպէս կոչտ ու նախատալից վարմունքէ ու խօսքերէ։ ինչպէս նաեւ ո՛և է ակնարկութենէ աշակերտին ծնողաց կամ ուրիշ անձի մը անձնականութեան։ Դատարարը կրնայ տալ հետեւեալ պատիժները 1° մոռնալու կամ հրապարակային յանդիմանութիւն. 2° յանի նիշ. 3° ընկերայ հետ յարաբերութենէ զրկում (ընդհանրապէս դպրոցական բանտի (cachot) մէջ, որ կը գտնուի իւրաքանչիւր դատարանի մէջ). 4° Արձակման յապաղում, մինչեւ առ առաւելն 4 ժամ, հանդերձ աշխատութեամբ (գրաւոր օգտակար աշխատութիւն մը). 5° կէս օր դպրոցէ արտաքսում, ծնողաց ազգարարութեամբ (ըմբոստութեան պարագայի մէջ)։ Միւս դպրոցական վարչութիւնք կը տնօրինեն հետեւեալ ուրիշ պատիժներն՝ օրինաց տակ մանած ասոնցմէ ոչ կարգաւ։ վարժարանին մէջ արգելում՝ մինչեւ 10 ժամ. մինչեւ մէկ շաբաթ արտաքսում. մինչեւ երեք կիրակի արգելում, հանդերձ գրաւոր օգտակար աշխատութեամբ. մէկ շաբաթէ աւելի արտաքսում. վերջնական արտաքսում (անուղղայ կամ անբարոյական տղայոց համար)։

* * *

ՊՏՈՑՏՆԵՐ

Ահա՛, համառօտ կերպով, ինչպէս կը կը հասկցուի նախակրթութիւնն ի Լօնտոն։ Բաց ի նախակրթարաններէ, այս մայրաքաղաքն ունի նաեւ կանոնաւոր երկրորդական բարձրագոյն և մասնագիտական վարժարաններ, համալսարան, որոց վրայ չեմ խօսիր հոս։ Կարելի է ուրիշ պոռիւ մը այս օրինակներուն մէջ հրատարակուին վարժապետանոցի, վաճառականական, բժշկական վարժարաններու նախնագրութիւնն ու ծրագիրներն, որովհետեւ կ'զգամ թէ «օր մը ձանձրոյթը միօրինակութենէն ծնաւը յիշելու վայրկենին հասած են ասոնք ընթերցողներս, որոց միտքը բաւական յոգնեցուցին գուցէ այս քիչ մը չոր տեղեկութիւններու։ Թողնենք ուրեմն այս նիւթը, գոնէ մինչեւ Ծրնէվ, և տեսնենք թէ քիչ մ'աւելի հրապուրիչ այցելութիւններ ու պտոյտներ կրնա՞ք ընել Լօնտոն մէջ։

Սկսինք, եթէ կուզէք, Ծովային պտոյտով մը ի Վէվէ։ Շատ հեռի չէ, երկու ժամէն հոն ենք, մեկներով Ուշէնն չոգենաւով և հանդիպելով Բիլլի՝ նշանաւոր իր այգեստանով։ Լիւգրի, Ֆիւլի, Բիվա Սէն Սաֆիրէն՝ նկարավայել իրենց դիրքով և սանդղաձեւ մարգերով։ Ահա հասանք Վէվէ, Ժնոա լիրան ստորոտը 8000 բնակչօք հրաշալի քաղաք մը։ Հարկ չկայ որ այցելենք Սէն-Մարդէն եկեղեցին՝ պահուըտած այգիներու մէջ, Մատենադարանն՝ 12000 հատորով, ու մուտ չենքերն։ Ադանդնման և ասոնցմէ աւելի ազէկ չենքերի տեսանք արդէն ու պիտի տեսնենք տակաւին։ Այն քիչ մը ժամանակը զոր կը ներհէ մեզ Ուշի վերադարձող շոգենաւը, նը-սիրենք Վէվէյի ընծայած բնական գեղեցկութիւնները զննելով, պտտիլք, զբօսիրնակ, սա սքանչելի ճանապարհներուն, լիճին եզերքը գտնուող սիրուն պարտէզին մէջ։ Բայց մեր ճաշակները երբեք գոհ ըլլալ չեն գիտնար։ Այսքան հրապոյր, այսքան չքեղութիւն չեն բաւեր։ ու կը գանգատիք թէ ինչո՞ւ այդ օրը տեղի չունեցանք ի Վէվէյ այդեզարդներու հանդէսն, որ հարիւր տարուան մէջ հինգ վեց անգամ կը կատարուի՝ միջին դարու երկրագործներու կոստնէ քաղքին շրջակայքը գտնուող խոպան բլուրները մշակուելէն ի վեր։

Երեկոյին, ընթրիքէն վերջ, կրնանք մեր ժամանակը շատ արժէքի կերպով անցընել Քազինօ-Թէաթռի պարտէզին մէջ, ուր, 50 ասնիմ մուտքով, կրնանք վայելել մինչեւ կէս գիշեր երաժշտական ամենաընտիր հատուածներ՝ Լօնտոնի ամենէն համբաւաւոր նուագախմբին կողմանէ։ Ընտիր է բազմութիւն նաեւ հոն, մանաւանդ այս գիշեր, որովհետեւ հմբաւաւորն Գ. Քիւրզօ, որ վերջերս առաջին մրցանակ ստացած է երաժշտանոցէն, մասնաւոր տարազով բեմ պիտի ելնէ իր բամբ ծայնին ախորժալուր չեչտերն անձնուիրաբար մեզ լսելի ընել տալու համար։

Ե. Թ. ՀԻՆԴԼԻԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (108)

ԺԻՒՎ. ՏԸ ԿԱՍԹԻՆ

ԲՕԼԻՆ ՏԸ ՄԵՐԻԱՆ

ՄԱՍՆ ՁՈՐԲՈՐԴ

Եւ առանց մտքէն անցընելու Իրմուա մարքիզուհին, գնաց այն կապածելի ակումբն որուն հաւատարիմ յաճախորդներէն մէկն եղած էր և որուն ոսկեզօծ պատուհանները կը բացուէին պուլվար ատ ղ'Իթալիէնի վրայ։

Հոն, նախ առատօրէն ճաշեց, չիչ մը չամբանեա խմեց աղանդերին ատենն, յետոյ քիչ մը վառուած, խաղասրահը գընաց։

Դեռ պարապ էր...

Կանանչ գորգով սեղանը, կամ և պատրաստ, շուրջն աթոռներ շարուած, կարծես խաղացողներուն կը սպասէր և զանոնք կը կանչէր։

Պ. տը Սէնտ-Էլվիր մտնելուն...

—Եթէ բախտս յաջողի, մտածեց, եթէ չահիմ, կրնամ տանի Պ. Լանթէնն և իր պատմութիւններն։

Եւ տեսնելով որ ակումբին քանի մը անդամները սեղան կուգային, զրեթէ կիսովին գինով, մտածեց.

—Աղէկ կամ գէշ... Իրմուա մարքիզուհին բախտն է որ պիտի խաղայ ու պիտի տեսնենք թէ երկինք իրե՞ն կողմն է թէ իր դէմն է։

Սրիկան սնամիտ էր... կը մտածէր որ մարքիզուհին ճակատագիրը կապելով, — որուն վերջապէս դարձած կ'երեւար բախտը,—իր խաղի բախտին. կը կրկնապատկէր, կ'եռապատկէր, կը հնգապատկէր չահելու յոյսն։

Ուսի խաղի կը սկսէր անսովոր եռանդով մը։

Աղաղակեց.

—Օ՛հ պարոններ, յիսուն ոսկի դրած եմ։

Այս աղաղակ կարծես արթնցուց ակումբը... Նետեցին լրագիրները զորս կը կարդային... և ակնթարթի մէջ սեղանը չրջապատուեցաւ։

Ուրիշ խաղացող մը ըսաւ.

—Հարիւր ոսկի։

—Երկու հարիւր, ըսաւ Պ. տը Սէնտ-Էլվիր։

Աւելցնող չեղաւ։

—Ընդունուեցաւ։

Պ. տը Սէնտ-Էլվիր նստաւ։ Խաղատէրները պատրաստեցին թուղթերը, կարտները։ Խաղացողներն ընտրեցին իրենց տեղերը, և խաղը սկսաւ։ Կէս օրէն երկու ժամ ետքը, լուսաւոր արեւն մէջ որ կ'ոսկեզօծէր ակումբին պատուհանները։

Պ. տը Սէնտ-Էլվիր կը շահէր։

Գանքոմսերն, ոսկին, դրամանիշները կը գիտուէին իր շուրջը։

Աչքերը կը ճառագայթէին։

Քրտինքի կաթիլներ կը թորէին մազերուն արմատէն։

—Օ՛ն, կ'ըսէր մտքէն, երկինք մարքիզուհին հետ է։

Երբ եաւ սեղանէն, քսան երկու հազար ֆրանք կը շահէր։

Ակումբին պատուհանը գնաց օդ առնելու։ Ծուզումէն ու տաքութենէն կը խեղդուէր։

Պուլվարը կենդանութեան մէջ էր... Կը տեսնէր կառքերուն հրթիւեկը խճուղիին վրայ չվերթ բզզումի մը մէջտեղ, ծանր հանրակառքերուն իրարու հանդիպումը՝ գլուխներով բեռնաւորուած վերնայարկերով օրք կարուած գլուխներու ցուցահանդէսի մը կը նմանէին՝ իրենց յիտահայեաց գլխարկներով, կոշտ օրօրումով զոր կառքին շարժումն առաջ կը բերէ։

Մայթերուն վրայ սեւ էակներու եռուզեռ մը արեւին փոչիացումին մէջ... հայլիկ փայիր և ոսկեզօծ գիրեր։

Եւ միշտ խուլ գոռումն որ առուուան ժամն երկուքին կը մարի և որ պուլվարի բոլոր չչուկներուն հաւաքումն է։

Պ. տը Սէնտ-Էլվիր սրահ դարձաւ, աչքերը դեռ չլացած մեծաչող լոյսէն։

Միշտ կը խաղային։

Խաղացողներուն թիւն աւելցած էր։ Հիմակ բաղմութիւն կար սեղանին չուրջ և խաղացողները կը չահէին։

Նախկին Պէքտը-Բանան մտնելու, քանի մը անգամ խաղաց, կորսնցուց ու ետ քաշուեցաւ, տեսնելով որ բախտը դարձած էր։

Երբ պուլվարին մայթն հասաւ, կառք մը նստելով Անտաւ երթալու համար, Պ. Լանթէնի հանդիպեցաւ որ այդ միջոցին կառքէն կ'իջնէր։

—Ի՞նչ բրիր, հարցուց դրամատէրը։

—Դեռ ոչինչ։ Շուտով չըլլար։

—Հարկաւ, բայց կէս օրէն ետքը կանչեցի ձեզ և տունը չէիք։

—Բնականաբար։ Իմ տանս մէջ չէ որ պիտի գտնամ Իրմուա մարքիզուհին։

—Իրաւ է...

—Խօսելի՞ք ունէիք։

—Կուզէի ըսել որ բան մը գտնց չառնէք, գտնաք ձեր երբնմի եռանդը։ Ձեր մեկնումէն յետոյ տեսայ Իրմուա մարքիզն։ Ինչ ըլլայ ըլլայ, գտնելու է այն կինն, և քանըշորս ժամուան մէջ։ Մեր ամենուս փրկութեանն համար... Անիկա տեսնը բան գիտէ։

—Ամեն բան գիտէ՞։

—Կը կասկածի որ մենք սպանել տուած ենք տոքթոր Պեալոն։ և իր ամուսինը կ'ամբաստանէ այս սճիրով։

—Արդէն ըսիր, բայց ապացոյցներ չունի, ըսաւ նախկին Պէք-տը-Բանան, շատ քիչ յուզուած և իր շահուն ուրախութեամբն համակուած։

—Ձեմ կարծեր որ ունենայ, ըսաւ դրամատէրը։ բայց գիտե՞ք ինչ արդիւնք կունենայ եթէ նոյն իսկ առանց ապացոյցի ամբաստանուինք ես և Պ. տ'Իրվուա։

—Այո, ձեր արժէքուղիները պիտի խլեն։

—Կը տեսնե՞ք որքան անհրաժեշտ է դործել։

—Այն ատեն հանդարտ պիտի ըլլանք երբ այդ կինը նորէն արգելափակուի...

—Բանը չորս ժամ չանցած, ըսաւ նախկին Պէք-տը-Բանան։

—Կը խոստանա՞ք։

—Ձեռքս եկածը պիտի ընեմ։

—Նշան մը ունի՞ք արդէն։

—Դեռ ոչ։ բայց կին մը ասեղ մը չէ...

—Ցոյս բոլորովին ձեր վրայ է, և իմ երախտագիտութենէս չպիտի գանգատիք։

—Արդէն կը ճանչնամ ձեր երախտագիտութենն, արդիւնքները զգայի...

—Երբեք թեմ գանգատելու պատճառ ունեցա՞ք։

—Ոչ, երբեք։

—Դիտէք որ եթէ բան մը փափագիք, շատ ուրախ պիտի ըլլամ...

—Բանը հինգ հազար ոսկիի եկամուտ կը փափագիմ, ըսաւ Պ. տը Սէնտ-Էլվիր խնդալով։

—Ո՞վ գիտէ որ ինծի ծառայելով չպիտի յաջողիք, ըսաւ Պ. Լանթէն։

Բռնեց որիկային ձեռքն ու սեղմեց։

—Ձենե՛ կախում ունի, սիրելի բարեկամ, ըսաւ սիրելաբար, մինիայն ձենէ կախում ունի։

—Ուրեմն լմնցած է, ըսաւ նախկին Պէք-տը-Բանան։

Եւ երբ Պ. Լանթէն հեռացաւ, ուսերն հեգնութեամբ թոթուեց։

—Վարպետորդի, մտմտաց, հիմակ կը վաղաքշես դու, ձեռքս կը սեղմես, մանդի պէնք ունիս ինծի, մեծ մեծ բաներ կը խոստանաս, բայց հոգ մըներ, եթէ չարունակեմ շահիլ, մարքիզն ու դուն կառնենք ամենայն։

Ամենայն ինչ ի Քրիստոս։

Ամենայն ինչ ի Քրիստոս։

Կ. ՊՈԼԻՍ 18.30 ՀՈԿՏ. 1895

Քաղաքական կացութիւն

ԱՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԱՌՔԻ ԵՒ ԴՐԱՄ ՇՈՒՐԹԵԼՈՒ ԴԱՏԵՐԸ ՓԱՐԻԶՈՒՄ

Երէկ իրիկուն եկած հեռագիր մը ծանոյց թէ Պ. Ռիպոյի նախարարութիւնն հարկադրուած է հրաժարական տալ, և Պ. Թէլիքս Ֆոռ ընդունիր է անոր հրաժարականը։ Պատճառն ի պչոտնէ չի հասկցուիր տակաւին։ Երկու խնդիր կայ որ կրնան անմիջական պատճառ ըլլալ հրաժարման։ — Հայրապետական մը Հաւատային Երկիրագործաց Ընկերութեան գոյութիւնը։ Ասոր վերաբերեալ դատն երկարօրէն պատմեցինք երէկ։ Միւսը Քարմոյի ապակեգործներուն խնդիրն է։ Հեռագիրը կ'ըսէ թէ նախարարութիւնն հրաժարելու Պ. Ռուանէի հարցապնդման հետեւանքով։ Ապակեգործներու խնդրոյն վրայ տակաւին շաբաթ օր Եղեսի։ Ժողովին 183ի դէմ 280 քուէով վստահութիւն յայտնած էր նախարարութեան վրայ։ Աւելի հաւանական է որ՝ Պ. Մանեթէի դատին ելքին վրայ՝ նկատելով որ ընդհանուր գատախազը դատարանին առջեւ չէ յայտնած կաշառակեր ենն խորհրդարանական մարդոց անուններն, ամենէն հետաքրքիր երեսփոխանը այս մասին նախարարութեան գաղտնապահութիւնը պահարակած են, և մեծամասնութիւնը պահ մը տեղավոխուած է հակառակ կողմ։ Թէև Պ. Մանեթէի դատը Բանամայի գլխին կարեւորութիւնը չունէր, բայց նոյն տեսակ բարքերու հետեւանքն ըլլալով, արդէն իսկ Բանամայիկ մը կը ձեւացնէր Ֆրանսայի հանրային և կառավարական կեանքին մէջ։

* * *

Աւարիկ ուրիշ գայթակղութիւն մը որոյ պատմութիւնը կը բերին մեզ Փարիզեան վերջին լրագիրը։

Երբեմն ժԹ. Դարու անուն լրագրին անօրէն Պ. Ժիւառ պատժական դատարանին առջեւ քաշուեցաւ՝ դրամ չտրվելով փորձելուն համար Թրանսադլանդիք Շոգենաւային Ընկերութենէն և անոր նախագահ Պ. Բէրէրէ։ Տեսակ մը լրագրութիւն կայ յորում այս ունակութիւն չատ ծաւալած է. այն է՝ ասոր անոր գէմ բան գրել, հաստատութիւններ և անձնաւորութիւններ հարուածել, ոչ թէ հանրային շահերու հոգածութեամբ, ոչ թէ այն անձանց սխալները նշանակելու կամ այն հաստատութեանց բարոյական հեռանոցելու համար՝ այլ զանոնք ահաբեկելու և դրամ շորթելու համար՝ ի գին իրենց պահելիք լռութեան։ Եթէ կան թերթեր որք անձեր և հաստատութիւններ դովելու համար դրամ կ'առնուն, որուն «ռէքլամ» կ'ըսեն, կան թերթեր ալ որք դէմ գրելու սպառնալիքով կամ դէմ գրելով դրամ կը քաշեն, որուն «շանդաժ» կ'ըսեն, և այս երկու անհաւասար թերութիւնք աւելի Ֆրանսական մարդոց յատուկ են քան անգլիական, որովհետեւ անգլմամուլն անհամեմատ աւելի հզօր կազմակերպութիւն ունի դրամապէս, որով աւելի դերի կը դանուի դրամական նկատումներէ։ ԺԹ. Դարու լրագրին անօրէնին ըրածը «շանդաժ» էր։

* * *

Պ. Ժիւառի հարցաքննութեան սիրողը։ դատարանն յիշեցուց թէ սա 18 ամեան քանաքարկութեան արդէն դատապարտուած էր դրամ չտրվելուն համար Ակումբի տէրերէն՝ անոնց խոստմոլութիւնը նշանակելու սպառնալիքով, և ԺԹ. Դարու լրագրին նոյնպիսի յանցանքի պատճառաւ փակած նախորդ տնօրէնին Պ. Բորդալիսի հետ անոր յարաբերութիւնները։ 1893 նոյմ.էն 1894 նոյեմբեր, տուիլ քան 90 յօդուած երեւցած էր նոյն թերթին մէջ, յոյժ կծու լեզուաւ քննադատելով Թրանսադլանդիք ընկերութիւնն և անոր տնօրէնը։ 1892ին թերթին վարչութիւնն իրը 100 հազար ֆրանք կը պարտէր թղթի գործարանի մը որուն մեծագոյն բաժնետէրն էր Պ. Բէրէր։ Պ. Ժիւառ գնաց խնդրեց Պ. Բէրէրէ որ ԺԹ. Դարու լրագրին ընկերութեան բաժիններէն մաս մը գնէ ի վճարում պարտքին կամ մէկ մասին։ Պ. Բէրէր մերժեց իր քարտուղար Պ. Ռանչէի միջոցաւ, որ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ յայտարարեց թէ Պ. Ժիւառ մերժումը լսելուն՝ ըսաւ. «Եթէ այդ Պարոններ չեն ուզեր հանկնալ գլխս, ասկէ ետքը շատ պիտի լսեն իմ անունս։ Թրանսադլանդիք Ընկերութեան մասին պ...ներս կգամ և պատրաստ ունիմ։» Պ. Ժիւառ ասոնկ սպառնալիք մը բերնէն հանած ըլլալն ուրացաւ դատարանին առջեւ։

1893ին Պ. Բէրէր դատ բացաւ ԺԹ Դարին դէմ, պարտքին հատուցումը պահանջելով։ Պ. Բորդալիս ինք այն ատեն դնաց տեսաւ Թրանսադլանդիք ընկերութեան նախագահն և խնդրեց որ դատին ելք չտրուի, բայց Պ. Բէրէր նեղէն մերժեց։ ԺԹ Դարու անմիջապէս ոսկու հրատարակել յօդուածներ այնպիսի վաւերագրերու վրայ յենած որոնց շղթայական ընկերութեան դիւանէն անոյշ եղած էին։ Այս անգամ ալ Պ. Ժիւառի կողմէ մարդ մը, որ հիմա մեջտեղ չկայ, Պ. Բէրէրի քով երթալով, կը խոստանայ վերջ տալ Ընկերութեան դէմ պայքարին եթէ 200 հազար ֆր. վճարուի։

ԺԹ Դարու մարդիկը նորէն չեն յուսահատիր։ Թերթին գանձապետը, Պ. Ռուսօ, լրագրին դլխավրը կը դնէ Թրանսադլանդիք Ընկերութեան երկու բաժին, և իրրև բաժնետէր իր իրաւունքն ի գործ դնելով, դատ կը բանայ պահանջելով որ Ընկերութեան հաշիւները տեսնուին և բոլոր գոյքերը բաժնետէրներուն բաշխուելով գործառնութեանց վերջ տրուի։ Այսպիսի պահանջում մը կ'ըլլայ երբ Ընկերութեան մը գործերը դէշ երթան։ Երբ քաղաքային դատարանին առջեւ դատը կը տեսնուի, Ընկերութիւնն այնքան լաւ կը պաշտպանէ ինքզինք որ Պ. Ռուսոյի դատը կը մերժուի, և ինք կը դատապարտուի 20,000 ֆր. վճարել Ընկերութեան։ Թէպէտ Պ. Ժիւառ ուրացաւ, բայց Պ. Ռուսօ երբ իրրև վկայ կանչուեցաւ, խոստովանեցաւ թէ իր առնուամբ բացած դատն իրաւ ԺԹ Դարու լրագրին կողմէ էր։

Վճիռը շարաթ մը ետքի թողուցաւ,

ԼՈՐՏ ՏԸՖԹՐԻՆ

Լորտ Տըֆթրին օրուան մարդն է նորէն։ Անցեալ շաբթուն ամբ. լրագիրք իր վրայ կը խօսէին «Հնդկաց Նաւահանգստաց Լորտ-Պահապանին» պաշտօնէն ու տիտղոսէն հրաժարելուն առթիւ, և երէկ իրիկուն եկած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Կ. Պոլսոյ դեսպան պիտի ըլլայ, Սըր Ֆիլիպ Քրիսթի տեղ, որուն արձակուրդով մեկնումն հրաժարման նախաշաւիղ մ'էր արդէն, ըստ կանոնի։

Անգլիոյ հարաւ-արեւելեան հինգ նաւահանգիստներուն Պահապանի պաշտօնը ժամանակաւ իրական գործ մ'է եղեր, պաշտպանելու համար Անգլիոյ ծովեզերքին ամենէն տկար կէտն, երբ հաւանական էր սպանիական կամ ֆրանսական յարձակում մը այն կողմէ։ Հիմակ ասիկա անուանական տիտղոս մ'է լոկ, որուն ոչ իսկ թոշակ մը կապուած է, և միայն Ուորմը Քասլի պատմական դղեակին մէջ ձրի բնակութեան իրաւունք կը վայելէ Լորտ-Պահապանը։ Լորտ Տըֆթրինէ առաջ այս տիտղոսը կը վայելէր Պ. Սմիթ, անկէ առաջ Լորտ Կլանվիլ։ Ուէլլինկդըն եւս ընակած է ի Ուորմը Քասլ, որոյ ճաշասրահին քովի փոքր սենեկին մէջ էր որ անուանի վարչապետ Բիդ. իր վերջին տեսակցութիւնն ունեցաւ անուանի ծովակալ Նէլսընի հետ, երբ սա, Ֆրանսական և սպանիական միացեալ նաւատորմիորը զարնելու համար, Անգլիայէն մեկնեցաւ և ա՛լ չվերադարձաւ, իր Թրաֆալկարի վճռական յաղթութեան դափնիներուն տակ թաղուելով։

Վեհ. Թագուհին Լորտ Տըֆթրինի տեղ Լորտ-Պահապան կարգեց զԼորտ Սալզպըրի, որ մասագիր է տարւոյն մէկ մասն անցուցել այն դղեկին մէջ։

Եթէ ստոյգ է որ Լորտ Տըֆթրին երկրորդ անգամ կ. Պոլսոյ դեսպան պիտի ըլլայ, կը հաստատի թէ ինչու կը թողու Լորտ-Պահապանի պաշտօնն. որովհետեւ Անգլիոյ մէջ կամ Անգլիոյ չատ մօտ ընակող հանրային մարդ մը միայն կը կրնայ ընակիլ Ուորմըրի դղեկին մէջ։

Լորտ Տըֆթրինի համար դեռ անցեալ օր կ'ըսուէր թէ արտաքին գործոց նախարար պիտի ըլլայ։ Ճշմարիտը սա՛ է որ Լորտ Տըֆթրին ամեն կերպիւ նշանաւոր պետական մարդ մ'է, և Անգլիոյ դեսպաններուն մէջ ամենէն բարձր դիրքը բռնող անձնաւորութիւնն է, որ կըրնայ նախարար ալ ըլլալ, նոյն իսկ նախարարապետ։ Արդէն նախարար եղած է, Քանատայի կուսակալութեան բարձր պաշտօնը վարած է, և Հնդկաստանի փոխարքայութեան բարձրագոյն պաշտօնն։ Իր օրովն էր որ Անգլիա տիրեց Պիրմանիայ, և պիրմանական պատերազմին յաջող վախճանէն ետքը, Վեհ. Թագուհին և Հնդկաստանի կայսրուհին Լորտ Տըֆթրինի ազնուապետական տարիքանը կոմսութենէ բարձրացուց Մարքիզութեան, Տըֆթրին կոմսական տիտղոսին վրայ աւելցնելով Պիրմանիոյ Ալվա քաղաքին անունն իրրև Մարքիզութեան նշան, որով այս պետական մարդուն բուն անունն է «Մարքիզ Տըֆթրինի և Ալվայի»։ Լորտ Տըֆթրին հիմա 69 կամ 70 տարու է, և հանգստեան թոշակի իրաւունք ստացած է։ Եթէ Փարիզի դեսպանութիւնէն ետքը նոր պաշտօն մ'ընդունի, Լորտ Սալզպըրի կողմէ իր անձնուիրութեան եղած ո՛ և է թախանձագին կոչում մը ի դերեւ չհանելու նպատակաւ կրնայ ըլլալ միայն։ Մարքիզուհին Տըֆթրին նշանաւոր իմաստասիրութեամբ ու բարեսիրութեամբ օժտուած է, մեծ բարիք ըրած է Հնդկուհեայ, և չատ գեղեցիկ նկարագրած է անոնց վարքն ու բարքը։

ՌՈՒՍԱՍԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԻ ԱՐԵՒԵԼԵՑ ԿՈՂՄԸ

Թ-ցէ իր նոր 25ի թուով մեծ ոգեւոր կը յայտնանէ Մարգարոյն Աբեւելքէն ստացած իր մէկ հեռագրին առթիւ։ Հանկ-Քոնկէ հետեւեալն հեռագրած են իրեն։—

«Կատարիլապէս արժանահաւատ հեղինակութենէ մը կիմանանք թէ Ռուսիոյ և Չինու միջեւ այս օրերս կնքեալ Դաշնագրով Ռուսիա իրաւունք ստացած է իր նաւատորմը խաղսեղուր Բորդ Արթուրի նաւահանգստին մէջ, և նմանապէս իրաւունք ստացած է ռուսական տնօրէնութեան ներքև չենելու և բանեցնելու երկաթեայ գիծն ընդ մէջ Ներչինսքի և Վլատիվոստոքի և Զիմիչոսքի ու Բորդ-Արթուրի։ Ռուսիա ձեռք ձգած է նաև ուրիշ առաւելութիւններ օրք ուրիշ ազգերու չեն կրնար տրուիր։ Բայց Զինացիք իրենց հաւատք իրաւունք վերագտած են իրենց հողին վրայէն անցնող երկաթուղին գնելու 20 տարի ետքն, յառաջիկայն որչիլի գնով մը։»

Խաղաղականի ռուս նաւատորմը Բորդ Արթուրի նման կարեւոր նաւահանգստի մը մէջ խարսխել կարենալու քաղաքական առաւելութիւնն ինքնայայտ է, զի Ռուսիա այն ատեն կարող կ'ըլլայ թէ Ճարոնի և թէ Զինու վրայ կշռելը։ Դալով երկաթուղւոյ մասին եղած կարգադրութեան, ասոր շարժառիթը կրկին է.—Եւրոպական Ռուսիայէն Վլատիվոստոք (Խաղաղական Ովկիանոսի վրայ) գացող ռուսական երկաթուղին եթէ միայն ռուսական հողին վրայէն անցուցնել պէտք ըլլար, չինական հողին զգուշանալու համար երկար դարձուած մ'ընելու հարկին մէջ կը գտնուէին ճարտարագէտները։ Հիմա, չինական հողին մէջէն անցուցնելու արտօնութեամբ, Ռուսիա իր գիծը չիտակ կ'երկնցնէ։ Զինական հողին մէջէն իր երկաթուղին անցունելով, ուելորդ է ըսել թէ Ռուսիա քաղաքականապէս ալ Զինու վրայ կշռելու համար զէնք մը աւելի կ'ունենայ։

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊԸՐԻ իշխանութեան անցնելէն ի վեր երեք վերջնագիր զրկեց աշխարհի երեք տարբեր կողմը։ մին՝ Զինաստանի, միւսն՝ Ափրիկէի մէջ՝ Բուսուտոի վեհապետին (Աշանդիներու գործն.) և երրորդն Ամերիկայի մէջ՝ Վենեցուելայի Հանրապետութեան, ի ձեռն գերման դեսպանին։ որովհետեւ տարիներէ հետէ յարաբերութիւնք խզուած են ընդ մէջ Անգլիոյ և Վենեցուելայի, սահմանակից ոսկեհատ հողերու սեփականութեան խնդրոյն պատճառաւ, զոր բացատրած ենք արդէն։ Վենեցուելայի դեսպանն ի Ուաշինկդըն յայտարարեց թէ՝ հակառակ անգլ. վերջնագրին՝ իր կառավարութիւն պիտի մերժէ Լորտ Սալզպըրի պահանջած հատուցումը, Վենեցուելայի զօրաց կողմէ անգլ. ներկայացուցիչներուն ձերբակալման և վեճի տակ եղած հողէն արտաքսման համար։ Վենեցուելայի դեսպանը գովից իր երկրին նախագահ զօրավար Եռաքիմ Քրեսբոյի քաջութիւնն և զինուորական տաղանդն, որոյ շնորհիւ կըրնայ 100,000 Վենեցուելացի արձակել անգլ. կիսյանի վրայ։ Լորտ Սալզպըրի ալ կը սպառնայ պաշարման ենթարկել Վենեցուելայի նաւահանգիստները։ Բայց Զօր. Քրեսբօ կը պնդէ թէ ըստ Մոնրոէի վարդապետութեան՝ Անգլիա իրաւունք չունի նոր հող ձեռք բերելու Նոր Աշխարհին մէջ։ Միացեալ Նահանգները մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւին խնդրոյն ստացած նորանոր երեւոյթներուն, և վայրկեանէ ի վայրկեան կ'ըսպասուի որ գործնական միջամտութիւն մ'ընեն՝ ըսելու. համար Անգլիոյ որ կանգ առնու։ Միացեալ Նահանգաց Հանրապետութիւնն իր նաւատորմը զօրացնելու կը պարապի, կշռելու համար Վենեցուելայի, Կիւբայի և Բուսպոյի վերաբերեալ թուղթերն վրայ։

ՄԵԾ ՏՈՒԴԱՆՈՑ ՍԱՆԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Ա.յլ եւս չի ծածկուիր թէ Դալարթիոյ Սակարանը ծանր տագնապի մը ենթակայ կը գտնուի։ Արեւմտեան հրապարակներէն քանի օրէ ի վեր արձիզմոյց վրայ հեռագիրները վար կուգան, և ոնոպատ տպաւորութիւնն աւելի եւս կը շեշտուի մեր հրապարակին վրայ։ Քոնսուլարէն, Օսմ. Պանքան, Բուսիկի երկաթուղին և այլ թուղթեր կարճ միջոցի մէջ քանի մը ոսկի մէկէն կրասին իւրաքանչիւրն, և մեր Սակարանի ցուցակն օր ըստ օրէ անկում միայն կ'արձանագրէ։ Հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ այս թուղթերը շատ կը ծախուին Վիեննայի, Փարիզի եւ Զլաւուրպէս Լոնտոնի մէջ։ Տկարութեան մասնաւոր պատճառներ են մեր տեղացի շահագէտներուն չափէն աւելի ՇՇատուած ըլլան հանքային թուղթերէ և նորահնար անուանական թուղթերէ, ինչպէս մի կողմէ Թրանսվալի գանգան տեսակ բաժնեթուղթք, և միւս կողմէ ՃԷՆԸԲԲԼ ԼԷՆԳԸԲԲԱՅ, Քոմերշըլ Քորբորէյշն, Թոպաբօ Քորբորէյշն, Ռէժի Էքսբորդ, գանգան Սէրիներով միասին, և էլն։ Տան շահագէտ մէկը չի գիտեր թէ այս անգլ. անուններով թուղթերը ինչ կը նշանակեն, որ ձեռնարկութիւնը կը ներկայացնեն, որ Ընկերութեան կը վերաբերին, ոչ թէ անօրէն կուսան, օդն ուժան առնու և սուզ ծանանալու բաղձանքով, և արդէն թուղթերն ալ օգային կը նկատուին, որովհետեւ տակաւին ոչ բաժնեթուղթ կայ մէջտեղ, ոչ ալ կազմակերպեալ վարչութիւն մը իւրաքանչիւր թուղթին ներկայացուցած առեւտրական կամաեղանաւորական գործը մասնաւորող։ Այս թուղթեր անուանապէս մէկ մէկ ոսկիի հանուած, մի քանի օրուան մէջ հնգապատիկ տասնապատիկ կը բարձրանային, թէեւ բան մը չկար մէջտեղ։ Ճարպիկ բայց վրան բաց շահադիտութիւն մ'էր այս, յորում երանի՛ էր առնոց օրք 3—4 պատիկ շահով ծախեցին, և 5—10 պատիկ ըլլալուն չսպասեցին, և վա՛յ էր անոց որոց ձեռքը կը մնար թուղթ մը որ արեւմտեան հրապարակց վրայ ո՛չ անուն ունէր ոչ արժէք։ Կը հակադրուի թէ այսպիսի թղթոց վրայ տագնապ մը ո՛րչափ ծանր պիտի կրէր մեր Սակարանին մէջ, եթէ գժուարութիւնն Քոնսոլիտէին, Բուլգարիի Երկաթուղիին, Օսմ. Պանքային կամ Ռէժիին վրայ ըլլար, կարելի էր զանոնք գնող մը գտնել՝ քիչ մը վար դնով, բայց վերջապէս գնով մը, մինչ վերոյիշեալներն, անգլիական անուանով տեղական նորահնար թուղթերը, միայն մեր հրապարակին ապրանքն են, միայն մեր շահագէտներուն խելապատակին ծնունդն են, և անգամ մը որ ծայրը բրդի, յայտնի չէ թէ «Քրխան» ուր կանգ պիտի առնու։ Թեզմ շահագէտներն օրք լրագիր չեն կարդար, կամ լրագրաց մէջ գեռ մէկ—երկու ամիս առաջ իրենց կարդացած խրատներուն կարեւորութիւն չէին տար, յայտնին դրած են Սըր Լակար Վիսընդի վրայ։ Բայց այս յոյս նոյնքան անհիմն է այսօր օրքան անհիմն էր իրենց շահագիտական եռանդը։ Գոնէ Էբէ՛ն այս մասին իւր պարքը կատարած և կանխաւ եւրեք անգամ ազդարարած ըլլալու խղճի հանդարտութիւնն ունի այսօր։ Բ. Ֆ.

ԿԻՆ ԲԺՇԿՆԵՐ ՕԱՒՍՏՐԻԱ։—Առաջին Տոքթորուհին յԱւստրիա։ Օր. Կէորկիկա Ֆոն Ռոթ, իւր կանոնական երդումն ըրաւ անցեալ շաբթու ի Վիեննա, պատերազմական նախարարին կողմէ կարգուելով բաց պաշտօնի մը այն կրթարանին մէջ ուր կը պատրաստուին ու կը դասախօսուին մեռած սպայից աղջիկները։ Ժամանակէ մի վեր Տոքթորուհիք պաշտօնի կոչուած են ի Գոռնա Հէրուէք։ Տակաւին Աւստրիոյ մէջ պաշտօն չէին վարած։ Այս անուանում ուշադրութիւն գրաւեց, զի մի քանի օր եռքը տեղի ունեցաւ Բրոֆ. Ալպէրդի ծանօթ գրքոյկին հրատարակումէն, որոյ վրայ խօսեցանք անցեալ օր։

ՅԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 28 Հոկտ.— Ռուսիոյ դեսպան Պ. Մորէնհայմ այս առտու Զարին կողմէ արտաքին գործոց նախարար Պ. Հանոթոյի յանձնեց Սրբոյն Ալիքսանդրի Նեւացւոյ մեծ պատուանշանն, որ իշխանական ընտանիքի չպատկանողներուն տրուելիք ամենէն բարձր պատուանշանն է։

—Արեւելեան լեզուաց Դպրոցին դասախօսները վաղը հայկերոյթ կուտան կրթական նախարար Պ. Բէնիքարէի։

—Կառավարութիւնը վաղը Խորհրդարանին պիտի մատուցանէ Մատակաբարի վերաբերեալ պաշտօնագրերը պարունակող Դեղին Տետրակն։ Այս կերպիւ կանխաւ պիտի պատասխանէ Մատակաբարի գործոց վրայ պատրաստուած հարցապնդման։ (Մեր այս աւուր Քաղաքական բաժնին մէջ գրած ենք թէ Պ. Ռիպոյի նախարարութիւնն ինկաւ։ Հետեւապէս յաջորդ նախարարութեան գործը պիտի ըլլայ Մատակաբարի գրաւման պարագայից վրայ լուսաւորել Խորհրդարանը։ Ծ. Խ.)

ՓԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ.— Ներքին գործոց նախարար Պ. Տուրնովօ նախագահ անուանեցաւ նախարարաց խորհրդոյն։ հանգուցեալ Պ. Գուտկէի տեղ։ Իւր օգնական Պ. Կորբմիքին ներքին գործոց նախարարութեան փոխանորդ կամ տեղապահ անուանեցաւ։

—Նովոյէ Վրէմիա կիմանայ թէ Ճարոնի հետեւեալ նաւահանգիստներն եւս այսուհետեւ բաց պիտի ըլլան միջազգային վաճառականութեան առջեւ։ — Շիմոնոսէքի, Եոխայէի, Թաքիօ, Սէնտայ, Աօմորի և Օգարունայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Խաւսն Ժողովը ի նիստ կը գումարի այսօր ի Պատրիարքարան՝ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Բոգոբականաց ազգապատ Ցակոբ Եպիսկոպոսի Պօղոսեան տոյի օրը այցելութիւն տուաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանդուցեալ այրի Տիկին Սրբուհի Ճիւպէրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի ի նպաստ հատատութեան մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Մեծ. Տիգրան Եպիսկոպոս։ (Կնիք.)

Հեռագրական Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Երզրումի նահանգին Տէպիէրտար անուանեցաւ Խարբերդի նահանգին Տէպիէրտար Էմիրի էֆէնտի։

Խարբերդի նահանգին Տէպիէրտար անուանեցաւ Պէնկազիի հաշուակալ Իսհէմ էֆէնտի։

Մուշ գաւառին նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Լաղիսթան գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Ահմէտ Ֆահրէ էֆէնտի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ. — Հոկտ. 16 Թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Հալէպի, Խարբերդի, Պէրութի, Տիարպէքիրի և Էնկիւրիի նահանգաց մէջ ալ, մեծ հիւանդ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։

ՍԱԿԱՐԱՆԸ.—Այս աւուր Թ. Հագիգպէ հետեւեալը կը գրէ.

«Կոյս. կառավարութիւնը նկատելով որ Սակարանին մէջ արձիզմոյց գտնելու յարատեւ անկում մը՝ կարգ մը խարդախներու իրենց անձնական շահն ապահովցնելու համար իգործ դրած հնարքներուն արդիւնքն է, մտադիր է ազդու միջոցներ ձեռք առնուլ առանց այդ ընթացքն արգիլելով, Սակարանի գործառնութիւններն աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար։»

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, հրահանգ ուղղելով ամեն կողմ, ծանուցած է փութով զրկել ելմտական 1312 տարւոյ ելմտացոյցն և միանգամայն աւելորդ տուրքեր չդնել։

ՔՈԼԵՐԱՆ ի ԳԱԼԱԹԱ.—Սուրիոյ կուսակալութիւնը հոկտ. 10 թուականաւ հեռագրած է թէ վերջին քսանչորս ժամուն մէջ քոլերաէ զէպք ու մահ չէ պատահած։

ՔԷՍՄԱՆ գաւառակին նախորդ գայմագամ Ալի Ղալիպ պէյի՝ 580 զրուշի անպաշտօն վճռակի ամսաթոշակ յատկացուած է։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ երեւան եկած կասկածելի հիւանդութեան պատճառաւ, Պէրութի մէջ քարանթինայի ենթարկուեր է՝ հոկտ. 12ին Դամասկոսէն մեկնող կառաքումը։

«ԱԽԹԷՐ» լրագրին, որ Տպագրական Տեսչութեան կողմէ ժամանակէ մը ի վեր դադրեցուցուած էր, երէկ սկսաւ հրատարակուիլ։

ԱՆԴԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Ֆիլիպ Քըրի, որ արձակուրդով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս, նոյեմբեր 8ին հոս պիտի վերադառնայ։

Պ. ՎԷՐԼԱՌ.— Կ. Պոլսոյ քարափանց ընկերութեան վարչական ժողովը պաշտօնյանձնած է ընդհանուր քննիչ Պ. Վէրլարքի, որ ի բացակայութեան տնօրէն Պ. Կոռանէի, փարէ շինութեանց ու շահագործման ընդհանուր տեսչութիւնը և կայս. կառավարութեան հետ ըլլալիք յարաբերութիւնները։

ՏԻԿԻՆ ՔԱԹԱԼԱՆԻ, իտալական դեսպան հանդուցեալ Պ. Քաթալանիի այրին, երէկ Քաթանա ուղեւորեցաւ, ուրկից Ֆիորէնցա պիտի երթայ։ Տիկին Քաթալանի մէկ քանի օր Սթէնը պիտի մնայ։

ՏԻԿԻՆ ԱՆՆԱ ԿՐՕՍԷՐ, որ իր ամուսնոյն մահուամբ պիտի վարէ Կ. Պոլսոյ հիւանդական գործակալութիւնը, երէկ առտու Պերլինէն մայրաքաղաքս ժամանեց։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան պահակատնաւը՝ Բէրնարել առջի իրիկունը Թուլոն ուղեւորեցաւ նորոգուելու համար։ Անոր տեղը գալիք նաւը՝ Լէվանէն այս առաւօտ հոս ժամանեց։ Լէվանէն 1891ին շինուած է և ունի ժամը 17 մղոն արագութիւն. երկայնութիւնն է 60 մեթր (Բէրնարել 49 մեթր է). երկու կայմ ունի. մեքենան ունի 2200 ձիու ոյժ. նաւաստիներու թիւն է 80։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Կայս. Դիտարանը տեղեկութիւն եկած է թէ հոկտ. 13ին Սէյանիկի Իրօվէր անուն տեղն երկրաշարժի երրորդ ցնցումներ զգացուեր են, որոց մին ստորերկեայ որոտումներով։ Կէս գիշերէն յետոյ վեց ցնցումներ ալ զգացուեր են, որոց մին՝ բաւական զօրաւոր։

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ դեսպան Պ. Նէլիթ երէկ Թարապիէն Բիրա Բէյէս իջաւ։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ նահանգին կուսակալութիւնն, իրեն ուղղած վերջին հրահանգներուն համեմատ, մեծ դիմադրութիւն վաչկատուններն հաստատ տեղը բնակցուելու և արձանագրելու գտնելը պետական քաղաքային տոմարներուն մէջ։ Տիարպէքիրէն այս մասին կը գրեն թէ կուսակալութիւնն արդէն կրցեր է 85 այր և կին վաչկատուն արձանագրել Մարտինի Միտիաթ գաւառակին մէջ։ Վերջին մարդահամարին ժամանակ այդ վաչկատուններ անապատին մէջ կը գտնուէին, և հետեւաբար արձանագրութիւնէ զերծ մնացած էին։ Բ. Դուռն որոշած է որ արձանագրութեան թուղթ չունեցողներուն համար որոշուած տուգանքէն ազատ պիտի մնան այն վաչկատուններն, որոնք պիտի զան արձանագրուելու։ Այս միջոցը ձեռք առնուած է այդ բազմաթիւ վաչկատունները ստիպելու համար որ քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ մտնեն։

Հէքեարիի մէջ ալ նոյն միջոցները ձեռք առնուած են Ժողովրդին մէկ մասին համար, որ վաչկատուն կեանք կը վարէ, մանաւորապէս Մահմուտիէյ գաւառակին մէջ գտնուող ցեղերուն համար, վերջապէս կուսակալութիւնն հրամաններ և հրահանգներ ստացած է, կարելի եղածին չափ շուտ, բոլոր վաչկատուններն օրինաւորութեան ճամբուն մէջ բերելու համար։

ՕՍԱՐ ՄԱՄԼՈՑ գիւանն հետեւեալ ազդարարագիրն ուղղած է առ Լ. Հէրբլաբ.

«Լ. Հէրբլաբ իր այսօրուան թուոյն մէջ հատուած մը հրատարակած է, հակառակ դրաքննիչին դիտողութեանց։

«Օսար Մամլոյ Տեսչութիւնն ներկայ ազգարարագիրը Կուզղէ Լ. Հէրբլաբի անօրէնին, ծանուցանելով իրեն որ եթէ իր այդ ընթացքը կրկնէ, պիտի ենթարկուի օրինական տարտղրութեանց։»

Պետական Խորհրդոյ անդամ և տնօրէն Օսար Մամլոյ դիւանին

28/16 հոկտ. 95 ՆՇԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ. — Բժշկական վարժարանի դեղագործական ուսանողներէն Մելիք էֆ. Արզարեան յայտնութեամբ տալով իր շրջանաւարտի քննութիւններն, այս տարի ստացաւ դեղագործի վկայական։

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐԷՆ Գոնիա չինուելու վրայ եղող երկաթուղւոյ աշխատութիւնը փութով առաջ կը տարուի։ Մինչեւ Ապշէհիր հասնելու համար 14 քիլոմեթր տեղ մնացած է։ Գոնիայի գծին բացումն ալ պիտի կատարուի յառաջիկայ տարուան յունիսին։

ՍՈՒՐԻՈՅ նախկին կուսակալ վախճանեալ Նազիֆ փաշի որդւոյն՝ Իբֆան պէյի կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ զրամական պարգեւ մը պիտի տրուի ելմտական գանձէն։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ նախարարութիւնն որոշած է որ Սուրիոյ նահանգին երկրագործական քննիչ Լէվի էֆէնտի Ափրիկեան Տրիպոլիս երթալով քննէ նահանգին երկրագործական վիճակը՝ խաղողի, ձիթենիի և այլոց մշակութեան մասին։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ քարտէզին ամբողջացմանը պաշտօն ունեցող զինուորական սպայից ամսաթոշակներուն և այլ ծախուց յատուկ գումարին վճարման հոգնակին համար, Սպարապետի Դուռն, ըստ տեղեկագրութեան ելմտական նախարարութեան, հարկ եղած հրամանները տուած է որոց որ անկ է։

ԳԱՐԱՄՈՒՍԱԼԻ և Եալովի միջեւ երկաթի հեռագրական թելին համար, Եզիպտի Իսմայէլի ժողովը խնդրած է Ներքին գործոց նախարարութենէն փութով չինել։ Նախարարութիւնն ալ գրած է Հեռագրական և Թղթատարական վերատեսչութեան։

ՀԱՑՏԱՐ ՔԱՇԱՒ հիւանդանոցին համար ի Փարիզ Պ. Մաթիէօ գործարանէն նաւեր գնուած են հիւանդներու յատուկ տաներ ներու մահճակալներ՝ առողջապահական կանոնաց համաձայն չինուած։ Այդ մահճակալներ երկու օրէն հոս կը բերուին։

ԳԱՍԵՐԻՕՅԷՆ Հայտար Փաշա գտնուած քարափին վերաշինութեան խնդրոյն համար, Պետական Խորհուրդն ձեռնարկած է խորհրդակցութեանց և որոշած է մէկ քանի կէտերու վրայ բացատրութիւններ առնալ Գաղաքապետութենէն։

ՊԱՇԱՐԱՒՏ.— Անանոց առողջապահական յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ՝ նախագահութեամբ անտուռաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարար Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտիի։ Յանձնաժողովը խորհրդակցութիւններ կատարեց այն միջոցներուն վրայ, զորս հարկ է ձեռք առնուլ՝ Ատաքարի գաւառակին մէջ ու շրջակայքն երեւան եղած պաճարախտին ճարակումն արգիլելու և ժամ առաջ անհետացնելու համար։

Դ. ՋՕՐԱԲԱՆԱՑԻՆ (Երզնկա) նորընտիր հրամանատար Ֆէրիդ Զիւհա փաշա, կ'ըսէ Սապահ, այս օրերս իր նոր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՍԷՂԱՆԻԿԻ արհեստից Համիտիէ վարժարանին մէջ մ

—Այսընի Տէնիզլի գաւառին Ղարպի Դարաղաճ գաւառակին մէջ՝ Քրօմի հանքի համար՝ Հաճի Նէքօլա Լուիդիտի էֆէնտիի։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄ.—Գօնեաի Նիկոլ գաւառին Տէնէքի գիւղին մէջ Լազարի անուն յոյնի մը քով Մէհմիտիյէի չորս հատ կեղծ երկուքնոցներ գտնուեր են։ Տունը խուզարկուելով, հոնկից ալ վեց երկուքնոցներ ու գործիներ ձեռք անցուեր են։ Լազարի հարցաքննուելով իր այդ ոճիրը խոստովանած է։ Թէ՛ Լազարի և թէ ընկերները քանտարկուած ու քննութեանց տեղեկագրերը յանձնուած են դատական պաշտօնէից։

Կ. ՊՈԼԻՍ-ՍԷՂԱՆԻԿի երկաթուղւոյ միացման գծին չինութիւնը փութով առաջ կը տարուին և յուսալի է որ մինչեւ երեք չորս ամիս բացումը կատարուի։ Գծին ամբողջ երկայնութիւնն հինգ հարիւր քիլոմեդրէ։ Ամբողջ գծին վրայ 35 փայտագիներ կան։ Եկեղեցի Գարասու գետին վրայ՝ Սէլանիկի ու Էտիրնէի նահանգաց սահմանագլուխը՝ 150 մեդր երկայնութեամբ կամուրջ մը չինուած է։

ԳԸՆԱՒԼԻ յունաց եկեղեցին հինցած ըլլալով, անոր տեղ նոր մը պիտի կառուցուի։ Հիցը գտնուած գետնոյն վրայ։ Կայսրը իրատէ մը հրամայած է տալ խնգրուած արտօնութիւնը։

ՔԱՐԱՀԱՆԹԵՐՈՒ և կիրի ու ոգիւսի գործարաններու արտադրութիւններէն՝ չինութեան ու փոխադրութեան ծախքերն հանուելէ յետոյ՝ հարիւրին հինգ տուրք պիտի առնուի։

ՅՈՒՆՈՒԱՅ Պատրիարք Ամեն. Տ. Անթիմոս առջի օրը Բերայ Զաքիոն աղջկանց վարժարանը գնաց և յետոյ Շիշլի երթալով այցելեց Համազգային Անկիւնացին գանազան մասերը։

ԻԶՄԻՏԻ ծովախորշին մէջ Տիլ Իսկէլէսի ծովեզրին վրայ կարմիր փարոս մը պիտի դետեղուի, որուն լոյսը վեց մղոն հեռաւէն պիտի տեսնուի։ Տիլ Պրունի առջեւ գտնուած փարոսն ալ սպիտակ պիտի վերածուի և 16 մղոն հեռաւէն պիտի տեսնուի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ եեսպան Պ. Նէլիտօֆ երէկ դեսպանատան Բէյլէրպ պահականաւով պըտոյտ մը կատարեց կղզիներու կողմն եւ յետոյ Բերա վերադարձաւ։

ՍՂԵՐԴԻ նախարդ հրամանատար Ֆէրիգ Սալիհ Բաշի փաշա մայրաքաղաքս եկած է։

ԴԱՏԱՐԱՆՔ.—Վճռաբեկ ատեանը վաւերացուցած է Եղեռնադատ ատեանի մէկ վճիռն՝ ի մասին Արշակ անուն անձի մը, որ ի Ֆէրիքէյ իր ունեցած տունը դիտմամբ այրած ըլլալուն համար դատապարտուած էր ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան։

—Վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղը երէկ վերաքննեց նախնական դատարանի մէկ վճիռն՝ ի մասին Գէորգ և Մուրատ անուն անձանց, որք զինուոր մը ու ոստիկան-զինուոր մը ծեծած էին՝ ասոնց պաշտօնի կիրառմանը պահուն և այդ պատճառաւ դատապարտուած էին երկուքական տարուան բանտարկութեան։ Վերաքննիչ ատեանը վաւերացուց Մուրատի համար տրուած վճիռն. իսկ Գէորգի համար տրուած վճիռը չնչելով, անպարտ արձակեց զայն։

—Նոյն ատեանը վերաքննեց նաեւ Բանտէլաքի տնուն անձին եկատմամբ նախնական դատարանին կողմէ տրուած վճիռը։ Այդ անձ Զաքիրի անուն կեղմ մը Համպուրկի վիճակախաղութեան տոմսակ մը ծախած էր, որ պարգեւ մը չահած ըլլալով Բանտէլաքի փոխած էր տոմսակը։ Այդ պատճառաւ Բանտէլաքի դատապարտուած էր երեք ամսուան բանտարկութեան, մէկ ոսկի տուգանքի և տոմսակին փոխարժէքը՝ 58 ոսկին հատուցանելու Զաքիրիի։

Վերաքննիչ ատեանը վաւերացուց այդ վճիռը։

—Բերայի պատժական ատեանը եօթը ամիս բանտարկութեան դատապարտեց Յոհաննէս անուն անձն, որ ոստիկան Իպրահիմ ու ճէմալ էֆէնտիները ծեծած էր՝ ասոնց պաշտօնի կիրառմանը պահուն։

—Նոյն դատարանը տասն օրուան բանտարկութեան դատապարտեց ոստիկան Բիլալ էֆէնտին, որ իր պաշտօնի կիրառմանը պահուն Էմինէ անուն կին մը ծեծած ու ծեծած էր։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ. — Պանտրմացի գաղթական Հասան անցեալ երկուշաբթի օր Մօմանէի կողմն երթալով, երկաթուղւոյ գրասենեակը կը հարցնէ Իզմիրի համար տոմսակ առնու նպատակաւ։ Կոն գինետան մը սպասաւորէն՝ Քօչէ տեղեկութիւն կուգէ։ Քօչս տեսնելով որ Հասան համբակ մարդ մ'է, Եանի անուն մէկը ցոյց կուտայ՝ իբրեւ երկաթուղւոյ գրագիր։ Եանի կընկերանայ Հասանի և կակսի փողոցները պտըտիլ։ Հոն Անտոն անուն ուրիշ մարդ մ'ալ կընկերանայ։ Ասոնց մին յանկարծ կըսէ թէ քսակը կորնցուցած է և կակսի Եանիի վրան խուզարկել. կարգը Հասանի կուգայ. երկու չարագործք ճարպիկութեամբ անոր քսակը կը չորթեն և տեղը պղինձով լեցուն ուրիշ քսակ մը գնելով կը փախչին։ Հասան, որուն քսակին մէջ տասնքեսանոկի կար, իմաց կուտայ ոստիկանութեան, որ Քօչսն կը ձերբակալէ։

—Երէկ, Թաւիզ Բազարի գինետունը երեք մարդ մէկ քիր մը ծագեցաւ Բիւսթէմ, Դարա Մուսթաֆա ու Մէհմէտ անուն անձանց միջեւ։ Բիւսթէմ Թեւէն ու ոտքէն վիրաւորուեցաւ։ Ոստիկանք հասնելով երեքն ալ ձերբակալեցին։

—Բերայի էրմա Տաղը թաղին մէջ առջի գիշերը Միսաք անուն մարդ մը վիրաւորեց միտիա ճբճակորը։ Միսաք ձերբակալուեցաւ։

—Երէկ ի Բանկալթի Թօմա ու Թանաշ անուն անձինք վէճի բռնուեցան աթոռի մը համար։ Վէճը կռուի փոխուելով, Թանաշ դաշոյնով վիրաւորեց Թօման գլխէն և այլ տեղերէն։ Թանաշ ձերբակալուեցաւ և Թօմա հիւանդանոց տարուեցաւ։

—Սբր Էտկար Վինսընտի մանուկներ քարտուղար Պ. Մէրվիի սպասաւորն, որ Լոնտոնէն նոր եկած էր, Սիրքէճիէն կառքով Բերա երթալու պահուն, ուրիշ կառքի մը ձողը գլխուն զարնուելով վիրաւորեց։ Սպասաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ, սակայն վերքը վտանգաւոր չէ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ, Բերայի և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ ուրբաթ, 1 Նոյեմբ. (Ն. Տ.)։

ԱՋԴ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Թրամուէյներու ընկերութեան պարտաթուղթերն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ գլխավճարը առաջիկայ դեկտեմբեր 1ին վճարելի իննսուն երկու (92) պարտաթուղթերուն 27րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ նոյեմբեր 2, շաբաթ օրը (Ն. Տ.) կէս օրէն ետք ժամ 2ին, ընկերութեան կեդրոնատեղին, Վոյվոտա փողոց։ 3—3

ԱՆԾԱՆՕԹԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ա.

—Այն դէմքերէն մէկը որոնք բնաւ բարութիւն չեն ցուցուներ, կ'ընէին չատխօս կիները։

Արդարեւ Իլէա Պէզ, իր սպիացած դէմքով, գէշ երեւոյթ ունէր։ Մարմինն այլանդակ, քալուածքը ծանր, կորքամակ, յառաջակարկառ, լուծի անասնոյ յաւիտենական ընթացքով։

Կեղծամ մը կը կրէր ծածկելու համար ահռելի վէրք մը որ մասամբ կը մերկացնէր ոտեւ գանկին մագիր մորթն. և իր մէկ աչքին անհանգարտ նայուածքը, շատ թոյլ արտեւանունքներուն մէջտեղ մշտարթուն, աւելի երեւան կը հանէր իր ապերախտ դէմքին խորամանկութիւնն։

Ո՞սկից կուգար։ Երեսո՞ւն մի քառասունհինգ տարու էր։ Ի՞նչ էր իր ընտանեկան անունն։ Իլէ՞ա թէ Պէզդ։ Ոչ ոք գիտէր։

Օր մը, ահագին փոխադրասայլ մը անցած էր աւանին միակ փողոցէն և կանգ առած էր ծայրը, նոր նոր սիրուն տնիկի մը առջեւ ուսկից նոր հեռացած էին ներկարարները։ Փարիզցիներ չինել տուած էին զայն, հոն առանձնանալու համար, պառաւ կին մը, իր աղջիկն ու փեսան, որմնադիրին բանին նայելով որ կ'երգնուր թէ աւելի բան չի գիտեր, հողը գնուելէն յետոյ ամեն բան թղթակցութեամբ կարգադրուած ըլլալով։ Անանկ սակարկութեան մը հաժեմատ չինած էր որ մարդը ձեռքերը կը տիւէր և բերանը կը խփէր։ Սակայն շարգիլեց որ ուզողը չայցելէ չէնքը, տեղւոյն էն գեղեցիկ տունը չինած ըլլալուն։

Եւ ահա փոխադրողներուն հետ կառքէն վար իջած էր այդ ողորմելի արարածը մութ կապոյտ տարազով ուսկից վար կը կախուէին իր խամաճիկի թեւերն, և որ սկսաւ անմիջապէս բնտերուն վար առնելուն հակել առանց ուշ դնելու հետաքրքիրներուն որք մաղած եկած էին, մինչ քանի մը դատարկապորտներ կանգնէին ու կ'անցնէին աքանչանալով նոր նոր կահերուն չքեղութեանը վրայ, որոնք երեք չորրորդ մասամբ ամծանօթ էին իրենց։ Ութ օր խօսուեցաւ ասոր վրայ տուներուն մէջ, և որմնադրին երեսը վար առին որ խաբած էր զիրենք և որուն դէմ դարձաւ գեղացին, մանաւանդ որ հիմակ Պէզդին տունը կը յանախէր, ուր կրցած էր մուտ գտնել։ Ուրիշներ հեռի մնալով, շուտով արմնած էին, ու չարամիտ խօսքեր բարձրացան։

Տանը հինգ օր ետքը ուրիշ բան մը տեղի ունեցաւ։ Պէզ, երկու օր առաջ երկաթուղիին կայարանը գացած ըլլալով, ուր տարած էր զինք որմնադրին իր սայլով, ետ դարձաւ կառքով մը որուն պէս երբէք չէին տեսած։ Միս մինակ կը վազէր, առանց ձիի, խոլ արագութեամբ եւ զուարթ ժխորով մը որ ամբողջ աւանը տակնուվրայ ըրաւ։ Վանդակապրան առջեւ հասնելով Պէզ վար իջաւ, բացաւ դուռը, յետոյ նստարանին վրայ եկաւ նորէն և կառքը սիրուն կորութեամբ մը բակը մտաւ, ուր կեցաւ սարսուռն և շնչաս

ՌՕՍԻԱ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՐՆԿ

1881 Մարտ 29ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրգ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքաա 37
Ապահովագրութեան ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4,000,000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար 63,000,000 ֆրանք.
1894ի հասոյթը 24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ 90,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱԻԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Ընկերութեան Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Մասնաճիւղ Զալաթիա, Զէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԻԼԲԷՆ եի ՈՒՆ. 22.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր [illegible] վճարած է հրդեհի [illegible] համար։

326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիակոր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած [illegible]։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Զալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, դեռնայարկ թիւ 1։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՂԱՐՏԱԳԻՐ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ԻՆ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
20 ՍԵՊԵՄԲԵՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՈՂՈՍԱՅՆ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ, ՎՆԱՍՈՒՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ.

ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ

28

ԻԼԱՆ ՊԱՂՊԸ ՍԷՐԱՊԷՐԻ

Նիզամիէ սարրաճխանէ անպարրնտա միԹէրաքիւմ մէվճուտ օլուպ ՖիրուսԹ օլունմադ իւզրէ մէվկրի միզաստիյէ գօնուլարզը էվվէլէմ տախի իյան օլունան մալիւմը էլ մզգտար 62 գալէմ քէօհնէ էշեահ սարրահէ ֆիյաթը մայիւմ իւէ Թալիպի էհտէսինտէ օլուպ Թրշրինը էվվէլը բուսինին 18ինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւգատէսի պիլ իհրա գարարը գաթիսի վիրիլէրէք ՖիրուսԹ օլունճառընտան իշԹիրաարնա վէ 19ընճը կիւնիւ 100տէ 5 գամմընա Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի Թէքրար իյան օլունուր։

Նօ. 39 1—2

Նիզամիէ սարրաճխանէ անպարը իշուն 62 գալրթան 701 ատէտի նէֆէրաթ բիւքիպինէ մախսուս օլմագ իւզրէ իյմայ օլունճագ զաչիէլերին եալընըզ գըրմըզը վէ սիյահ չուգալարը անպարընտան վէ գուսուր էճգասը միԹէճհիւտ Թարաֆընտան սարֆ օլունմագ չարԹը իւէ մէզքիւր զաչիէլերին պիրպիրի իւզերինէ պէհէրի 22էր ղրչա Թալիպի էհտէսինտէ օլուպ Թրշրինը էվվէլը բուսինին 18ինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագաս